

Apriūvalga

Nr. 26

1946 m. liepos 27 d.

II metai

BEVINAS AIŠKINASI

Londonas. Užvakar naktį Bevinas Zemuosiuose Rūmuose pasakė kalbą, kuri buvo atsakymas į įvairias interpeliacijas dėl Triestės ir Pietų Tirolio problemų išsprendimo Paryžiaus konferencijoj.

Dėl Pietų Tirolio Bevinas pareiškė, kad ten gyvenančių 200.000 austrų priskyrimo Italijai jis esąs kaltinamas prasilenkęs su Tautų Chartos dvasia. Tačiau, kalbėjo toliau Bevinas, su ta dvasia prasilenkiama daug kur platesniu mastu. Naujoji Lenkija ištrėmė milijonus vokiečių, milijonai žmonių išmesti iš savo gyvenamųjų vietų Rytų Prūsijoj, Čechoslovakijoj ir t.t. Mes nenorėjome pasirinkti šio kelio tam

klausimui išspręsti, pareiškė Bevinas.

Toliau dėl Austrijos, Bevinas pasakė, kad jos kelias į tikrą nepriklausomybę yra ilgas ir sunkus. Austrijoje politinė situacija yra labai jautri ir reikalauja ypatingo atsargumo jos reikalus sprendžiant.

Triestę mes nutarėme sutarptautinti ir tai daugiau-

siai todėl, kalbėjo toliau užs. reik. min., nes ją priskyrus Italijai, ji merdėtų ir negalėtų atlikti tų ekonominių uždavinių, kuriuos ji turės atlikti Centrinės Europos ūkyje. Ją sutarptautinus, Europos prekyba bus nukreipta į Adrijos jūrą ir atitraukta nuo Baltijos ir tuo būdu nebus sukuriama salygos atsistatyti Vokietijos galybė.

Visa kas vokiska - sovietams

Maskva. TASS praneša, kad š. m. liepos m. 20 d. Maskvoj prasidėjo derybos tarp Čechoslovakijos delegacijos, kurion įeina min. pirm. K. Gotwald, užs. reik. min. Masarykas ir kt. ir sovietų vyrausybės. Sovietų vyriausybei atstovavo Stalinas, Molotovas ir kt.

Pagal susitarimą, SSSR perleido Čechoslovakijai vokiečių įmones Čechoslovakijoj ir pripažino Čechoslovakijai teises į jos aktyvus, esančius sovietų zonoje. Vakar delegacija apėjo Maskvą.

Pagal susitarimą atstatoma Čechoslovakijos karo pramonė ir sukuriamą nauja jos armija. Tam tikslui SSSR Čechoslovakijai suteikia pasakolą.

AUSTRIJA SPIRIASI

Viena. Vakar Austrijos parlamentas vienu balsu nutarė suvalstybinti visą svarbesniąją Austrijos pramonę. Suvalsty-

binimo įstatymas palies ir tas pramonės įmones, kurias sovietai laiko vokiškoms ir kurias jie nusavino.

Parlamento posėdyje min. pirm. Figl paskaitė sovietų kariuomenės vado Austrijoje gen. Kuresovo laišką, kuriame sveikinamas parlamento nusistatymas nacionalizuoti įmones, tačiau jame toliau pareiškama, kad nei Austrijos parlamentas, nei jos vyriausybė nėra kompetentinga paliesti rusų teises į įmones, kurios Sovietų S-gai priklauso pagal Potsdamo susitarimą.

Viena. Vakar Austrijos parlamentas vienu balsu nutarė kreiptis į Saugumo Tarybą su skundu. Jame Austrija reikalauja skubiai išspręsti Austrijos teritorijoj esančių be tėvynės asmenų klausimą, kad tuo būdu būtų pagerintintas taikos sutarties sudarymas su Austrija.

Graikijai jausti parako kvapas

GRAIKIJOS KOMUNISTAI KAPITULIOJA

Atenai. Išleidus tvarkai krašte atstatyti įstatymą, komunistai pabūgo prarasią valymo akcijos pasekoje savo žemesnio rango vadus ir suardysią organizaciją ir todėl kreipėsi į parlamento pirmininką su pasiūlymu, siekiančiu „užpilti griovį tarp desinės ir kairės“. Jie prašo: 1. suteikti visuotinę amnestiją ir 2. kairę ir dešinę valymo akcijoje traktuoti lygiai (suprask: komunistų ir monarchistų ginkluotus būrius). Šitie pasiūlymai sudaro dalį „susitaikinimo“ akcijos, kurią

komunistuojantis gaivalas pradėjo Graikijoje matydamas nebegalėsią sukelti revoliucijos.

Bari. Ansa praneša, kad 1 Bari atvyksta iš Graikijos pabėgėliai tvirtina, kad Graikijoj, įvairiose jos srityse vykstančios smarkios kautynės tarp anarchistinių gaujų, kurioms vadovauja jugoslaviai ir reguliarios kariuomenės. Jie taip pat tvirtina, kad paskutiniuoju laiku anglų aviacijos pajėgos Graikijoj esančios labai sustiprintos.

Paskutinės viny

Paryžius. Susijaudinimu ir karštligiškais pasirusimais šiandien yra apimtas Paryžius. Juk po kelių dienų čia prasidės Taikos Konferencija.

Prancūzai, nors labai įdomiausiai pačia konferencija, kuria jie yra tiesiogiai suinteresuoti, nes jos nutarimai palies Prancūziją ir gali turėti žymios įtakos į ateities gyvenimą. Tačiau prancūzai nepamiršta, kad ši konferencija bus didžiausia reklama Paryžiui ir ji turi būti išnaudota iki smulkmenų.

Į Taikos Konferenciją Paryžius laukia daug svečių, jiems yra paruošta 1200 kambarių. Jie yra rekvizuoti geriausiose viešbučiuose, ir paskirstyti toms valstybėms, kurių diplomatinės pasiuntinybės yra arčiausiai jų. Delegacijų nariams yra rezervuotos vietos teatruose, kinuose, kabaretuose ir t.t.

Kad po sunkaus savaitės darbo delegacijos nariai galėtų pailsėti, jiems bus suruoštos savaitės pabaigos, kurių metu jie bus nuvežami į gražiausias ir ištaigingiausias Prancūzijos vietas.

Luxembourg rūmai yra specialiai pritaikomi tokio plataus masto konferencijai. Posėdžių salės užkulisiuose yra įrūšiami mikrofonai, telerafimo aparatai, pravedami laidai, kurie bus nuolat sujungti su įvairiomis pasaulio sostinėmis. Šalia posėdžių salės yra įrengtos trys salės radijo transliacijoms, žurnalistams telefono būdelės ir t.t.

Šiandien jau pradeda atvykti pirmieji įvairių delegacijų nariai, nors pati Taikos Konferencija pirmojo oficialaus posėdžio susirinks tik tai pirmadienį po pietų. Prieš pietus susirenka 4 didžiųjų vice ministeriai baigti konferencijos paruošiamuosius darbus. Inauguracinę kalbą pasakys pranc. užs. reik. min. Bidault.

Jau yra žinoma kai kurių delegacijų sudėtis ir jų narių skaičius. Taip sovietų delegacija turi 300 marių, JAV — 200, Jugoslavijos — 170, Čechoslovakijos — 60 ir t.t.

Į Londoną jau atvyko Kanados min. pirmininkas Mackenzie King. Žurnalistams jis pareiškė, kad Taikos Konferencijoj jis, kaip galingiausios britų dominijos delegacijos pirmininkas, pasakysias svarbia kalba apie pokarinius tarpvalstybinius santykius.

Londonas. Reuteris praneša iš Jeruzalės, kad žydų visuomenė, nors ir pasmerkė Karaliaus Dovydo viesbutį susprogdinusių teroristų, tačiau nerodo jokio noro bendradarbiauti su anglų organais tuos teroristus išaiškinti.

Rooseveltas pralose?

Chicago. — Buv. Prezidento Roosevelto patikėtinis ambas. Bullitt savo knygoje „Žemės rutulys“ palaiko tezę, kad prez. Rooseveltas mirė nepatyręs, kad jis pralaimėjo, o Sov. Rusija laimėjo vieną iš didžiausių politinių lošimų, koks tik kada pasaulyje buvo lošiamas. 1940 m. vasario 10 d. Rooseveltas esąs jam pasakęs, kad kiekvienam, kas turi drąsos pažūrėti tiesai į akis, esą aišku, kad Sov. Rusijoje yra tokia pat baisi diktatūra, kaip ir visos kitos diktatūros. Tačiau, Sov. Rusijai įstojus į karą, Rooseveltas, remdamas S. Rusiją, ieškojo galimybės palenkti Staliną krikščionybės ir demokratybės principams. Jis rėmė Sov. Rusiją manydamas, kad ji taip pat nori taikos ir yra pasirėngusi taiką pirkti bendradarbiavimo su vakarais kaina. Rooseveltas viską rėmė šita teze ir tai buvo didžiausias lošimas, kokį kada gali lošti politikas. Ir šį lošimą Rooseveltas pralose. Jis mirė nepamatęs, kaip Sov. Rusija elgsis Lenkijoj, Vengrijoj, Austrijoje, Rumunijoj, Bulgarijoje, Jugoslavijoj, Vokietijoj, Irane, Mandžurijoj, Korejoje. Ir baigdamas tą problemą Bullitt priduria: politika, kuri siekia patenkinti Sov. Rusiją, nepermdalaujamai veda į karą.

GRANITO IR 1000 EŽERŲ ŠALIES LIKIMAS

NUSKRIAUSTASIS KRAŠTAS

Granito ir tūkstančio ežerų šalis anuomet buvo šiaurės Europos kultūrinės pažangos simbolis. Toji šalis carinėje Rusijoje išsikovojo kultūrinę autonomiją. Ji buvo pagrindas tos didžiulės pažangos, kurią Suomija padarė nepriklausomybės laikotarpyje. Po pirmojo pasaulinio karo suomių nukreipia akis į Skandinaviją. Pabaltijo valstybių santarvė tame šiaurės pašvaistės krašte palaidota tuo metu, kai trys Pabaltijo valstybės ją tikėjo. Suomija, tik ką pasauliniam karui prasidėjus, virto negailingų kovų kraštu, kuriam, dėja, pasaulis daugiau reiškė simpatijų, kaip teikė realios paramos. Naujoji Sparta, 3,9 mil. gyventojų, kovojo prieš milžiną. Kova baigėsi moraliniu jos triumfu, bet medžiaginiu pralaimėjimu. Pradėtas žaidimas tęsiasi. Ji įtraukiama tolimesnėn kovon, o šiandieną patenka ašies satelitų skaičiūn. Toji tauta, kuri praeityje sukūrė Kalevalą, ką tik didvyriškumu stebino pasaulį, dabar yra nuskriausta ir gyvena suirutę.

KO NETEKO SUOMIJA

Kai Žemaitija ir dalį Suvalkijos nerimastis slėgė, o likusioji Lietuva siaubu gyveno, Suomija pasirašė su Sovietais paliaubos sutartį. Tai įvyko 1944 m. rugsėjo mėn. antroje pusėje. Ta sutartimi suomių praranda Kariją su trečdaliu išvežamosios pramonės ir geriausių vostus. Ties Salla atkirsta dalis teritorijos. Petsamo kasyklos atitenka Maskvai. Porkkala uostas su sritimi, esančia tik 13 km nuo sostinės, Maskvai išnuomotas 50 metų. Susisiekimą geležinkeliais tarp Helsinkio ir Abo suvaržytas. Tuo būdu suomių nuostojas 12% geriausių sričių, iš kurių 0,4 mil. gyventojų turėjo sutelkti likusioje valstybės dalyje.

Šią nelaimę lydi kiti karo pėdsakai: 50.000 karo invalidų, 27.000 karo našlių, 20.000 šeimų oro antpuolių metu nustojo pastogės. Kraštas turi sumokėti 300 mil. dolerių reparacijų. Visa tai Suomijoje sukuria nepakenčiamą ūkišką būklę. Finansų ministeris Torngren žodžiais: „Suomija yra atsidūrusi ant finansinės bedugnės kranto.“ Valstybės įsiskolinimas auga mėnesiais. Š. m. pradžioje valstybinės skolos siekė 85 mrd. suomių markių. Užsienio įsiskolinimas kas kartas didėja. 1939/40 metų karo

skolos vien D. Britanijai siekia 1,3 mrd. už tuometinį karinį tiekimą. Bet ne ūkiškas skurdas, išvežamosios pramonės užgrobimas, milžiniška socialinė našta, bet krašte esantis netikrumas, svetimoji įtaka sukelia nerimą, kurį šiandieną gyvena toji heroiška tauta.

DEMOKRATIJOS SŪTEMOS

Marš. Mannerheim, 79 m. sulaukęs, š. m. kovo mėn. 4 d. pasitraukia iš prezidento pareigų. Ji vertė iš politinio gyvenimo pasišalinti ne senyvas amžius, bet nuolatiniai gandai, jog jis būsiąs patrauktas atsakomybėn drauge su kitais karo nusikaltėliais. Šiuo tragišku metu jo populiarumas krašte nėra sumažėjęs. Maskva prieš jį nevaro nedraugingos propagandos, nors ne kas kitas, o jis vadovavo trims karams prieš STRS. Jo pasitraukimas iš prezidento pareigų leido daryti žymų posukį į kairę. Nauju prezidentu išrinktas Juho Kusts Paasikivi, neva konservatorius, tris kartus vedęs derybas su Kremliumi. Naujo prezidento pagrindinė užsienio politikos linija: Suomijos ir Sovietų draugiški tarpusavio santykiai. Maskvoje jis yra persona grata, o namie už nu-garos rikinoja socialistus ligi kairiausio elemento — komunistų.

POLICIJA SIAUČIA

Suomijos seime iš 200 atstovų trys partijos veik lygiomis turi 150. Mauno Pekkala, 56 m., buvęs eilė kartu ministeriu, o ypač dažnai krašto apsaugos ministru, sudaro tu trijų partijų kaip Prancūzijoje ir Italijoje, koalicinę vyriausybę. Demokratų liaudininkų, ūkininkų ir socialdemokratų partijos turi vyriausybėje po penkis ministerius. Demokratų liaudininkų sąjungoje komunistai turi persvarą, todėl ir vyriausybėje jie turi 3 ministerius — vidaus, teisingumo ir socialinės globos. Šioje „raudonai žalioje“ vyriausybėje nepaprasta įtaka padojasi vidaus reikalų ministeris.

Jis ministeris sistematiškai likviduoja demokratiją, tiraniją stiorina. Neseniai vykusiose diskusijose dėl krašto biudžeto pareikštas nuogastavimas, kad isigali vis didesnė priespauda. Politinės policijos siautėjimas krašte sudaro pagrindą tai nerimasčiai, kuria gyvena suomių tautos didžiulia. Š. m. liepos mėn. „Respublica“ numeryje A. Pallo rašo: „Nekalti pilie-

čiai suimami, ilgai laikomi kalėjime visai netardyti. Policija atsisako suteikti bet kurių žinių apie dingusius ar suimtus. Suimtieji visiškai izoliuojami. Seime buvo nurodyta, kad policijos pareigūnai nepasiruošę pareigoms, nes į jų eiles patenka asmenys, turį tik tam tikrus politinius įsitikinimus. Naujoji policija nesivaržo suimti praevius gatvėje. Suimtieji visuomet pakaltinami politine veikla, nes policininkai yra visiškai tamsuoliai, kad sugebėtų rasti kitus pakaltinimus“.

Neseniai paskelbta įdomi žinia, kad saugumo policija esanti panaikinta. Toji policija ir toliau liekia, bet tik vieton senų pareigūnų įstatomi nauji, raudonos spalvos. Sei mui patiektame biudžete vidaus reikalų ministeris reikalauja nutarti, kad politinės policijos biudžetas būtų padidintas 50%.

GATVĖS SEIMO REIKALAVIMAI

Toji priespauda išsaulia pasipriešinimą. Praėjusių metų lapkričio mėnesį tukstančiai studentų gatvėse šaukė: „Šalin tiraniją“. Šiais metais gegužės mėnesį jauni vyrai mėtė akmenis į Sovietų misijos būstinės langus. Komunistų laikraštis „Vapaa Sana“ praneša, kad „Auksinio liuto“ slapoje organizacijoje priklauso daug jaunimo, kuris varo sovietams nedraugingą propagandą. Vakarų galvėms paskelbus karą STRS toji organizacija, laikraštis tvirtina, atliktų milžinišką kenkimo darbą. Dešimties sparnas atvirai reiškia nepasitenkinimų „draugiskumu su Maskva“. Visa tai saugumo policijai sudaro pagrindą kišti visur net į aukštąsias mokyklas ir pašalinti universiteto profesorius iš eityjų pareigų.

Komunistų partija neseniai kreipėsi į vyriausybę, griežtai reikalaujama, kad būtų uždarytos „fašistų“ organizacijos, stambios įmonės, pav., bankai, pramonės įmonės nacionalizuotos ir įvesta spaudas cenzūra. Tuo metu senoji socialdemokratų partija pergyvena krizę. 1941—45 m. karo metu ji nustojo tautos pasitikėjimo. Dalis socialdemokratų nuėjo į tarpines organizacijas „darbininkų vienybė“ ar stojo į radikalų komunistinį frontą.

Suomijos radijas, valdomas rašytojos, komunistės Hella Vuolijoki. Seime dešinieji nuolat skundžiasi, kad spau-

dos laisvė vis labiau užgnaužiama. Vyriausybė uždraudžia laikraščius, kurie nedraugingai rytų galybei. „Gatvės seimas“ reikalauja įvesti dar griežtesnę spaudos cenzūrą, suvaržyti spaudos laisvę, kad užgnaužtų „reakcionieriško elemento“ įtaką.

Labiausiaipajunta priespauda Suomijos ūkininkai, kuriems nustato ką turi sėti, kiek vartoti ir kurios kiek kius įvairių piliavų atiduoti. Valdininkai įsako jiems iškirsti tam tikrą kiekį miško ir pristatyti į nurodytas vietas. Visa tai primena sovietinę ir vokišką okupaciją Lietuvoje.

MEILĖ IS PRIEVARTOS

1944 m. įvyksta Suomijoje lūžis užsienio politikoje. Helsinkyje anksčiau galvota, kad ties sovietų siena baigiasi Europa. Suomiai jėgos priversti dabar persiorientuoti. Komunistinio elemento siūlo moji meilė Sovietams, ūkininkų ir socialdemokratų partijoms yra tik meilė iš prievartos. Jų tarpe kas kartas vis didėja nepasitenkinimas ne vien vidaus, bet ir užsienio politika. Nūdienė gerų santykių su STRS politika vis aštriau kritikuojama, nes suomių patyrė labai mažą ką gero. Užsienio politikos nepasitenkinimas yra dangstomas vidaus politikos kritika, liečiančia krašto ūkį, kainas, atlyginimą ir suomių markės galima infliaciją. Švedų partijos atstovai vyriausybėje, finansų ministeris Torngren konstatuoja tik įvykusius faktus, o užsienio reikalų ministeris Enckel yra nelemtu krepšinio žaidėju, kai kamuolys pasirenka nuolatine buveine Kremliaus, o ne Helsinkio krepšį. „Laisvuose rinkimuose“ vadinas „nepriklausomas“ prezidentas Paasikivi, tam tikrais atvejais, primena Irano ministrai pirmininką Ghavan es Sultaneh, rekomenduoja, kad seimanas nepatektų asmenys, nedraugingi didžiajam kaimynui.

SAŽININGIAUSIAS MOKE TOJAS

Luis Tissot, buvęs prancūzų kalbos dėstytojas Prekybos Institute Klaipėdoje, dabar esantis Helsinky, štai ką rašo š. m. liepos 3 d. numeryje prancūzų officiozo „Le Monde“: „Krašte vyrauja susirūpinimas. Ne be nuogastio Suomijoje sutinkama mintis naujo karo, kuris šį kraštą padarytų ginama tvirtove.“ Kai kurie įvykiai patvirtina faktą, kad Suomija kai kam ruošiasi. Krašto apsaugos ministeris Lundquist, artimas perkelta į 5 psl.

LIETUVIŠKI SPAUSDINIAI GAUSEJA

ANTRASIS BIBLIOGRAFIJOS ĮSTAIGOS PRANEŠIMAS

Lietuvių Tremtinių Bibliografijos Įstaigos Memmingene pranešimu, neperiodinių leidinių, t.y. knygų, brošiūrų, žemėlapių, atvirukų, paveikslų ir pan., įstaigos kartotekoje 1946 m. sausio-birželio mėn. laikotarpyje įregistruota (skliaustuose pažymėta leidinių skaičius, įregistruotas 1945 m. balandžio-gruodžio mėn. laikotarpyje): bendrybės 5 veikalai (8), filosofija 1, religija 5 (17), socialūs mokslai 8 (4), kalbamokslis 11 (33), griežtieji mokslai 5 (1), taikomieji mokslai 5 (1), menas, sportas 54 (7), literatūra 27 (19), istorija 8 (3), geografija 2 (1), biografija, atsiminimai 2. Iš viso kartotekoje užregistruota 133 veikalai, iš kurių 94 išleisti perėjais metais. Be to, įstaiga turi užregistruoti 120 veikalų, parengtų spaudai.

NEPERIODINIAI LEIDINIAI

Neperiodinių leidinių — laikraščių ir žurnalų — 1946 m. sausio birželio mėn. laikotarpyje buvo leidžiama (skliaustuose — 1945 m.): Vokietijoje 99 (105); iš jų amerikiečių zonoje 54 (58), britų 39 (36), prancūzų 4 (11), leidimo vieta nenurodyta — 2. Kityose vastybėse laikraščių buvo leidžiama: Austrijoje 3 (2), Danijoje 1, Norvegijoje (6), Italijoje (2), Švedijoje 1

(2), Šveicarijoje 1. Iš viso Europoje leista 105 (117) laikraščiai ir žurnalai, iš kurių spaustuvėje spausdinamų — 22 (13).

PERIODINIAI LEIDINIAI

Periodika mokslo šakomis taip suskirstyta: bendrybės 79 (97), religija 2 (1), socialūs mokslai (daugiausia skautų laikr.) 9 (8), kalbamokslis 1, taikomieji mokslai 2 (1), literatūra 12 (10).

Periodikos straipsnių kartoteka bibliografijos įstaigoje taip pat vedama ir ji atrodo taip: bendrybės 39 straipsniai (22), filosofija, etika 70 (19), religija 82 (25), socialūs mokslai — politika, tremtiniai, švietimas, skautai — 386 (109), kalbamokslis 7 (3), griežtieji mokslai — daugiausia atmo energijos reikalai — 12 (8), taikomieji mokslai 48 (4), menas, sportas 81 (20), literatūra 819 (376), istorija 50 (20), geografija 12 (1), biografija, atsiminimai 142 (26). Iš viso 1946 m. pirmo pusmečio periodikoje atspausdinta 1.748 straipsniai, tuo tarpu kai perėjus metų balandžio-gruodžio mėn. laikotarpyje tik 638 straipsniai.

Liet. Tremt. Bibliografijos Įstaiga prašo visų spaudos leidėjų reguliariai siuntinėti jai periodinius leidinius, ypa-

BEN. RUTKŪNAS

Ereliu keliais

(Žuvusiems lakūnams — Dariui ir Girėnui)

Pagimdė jus liūdnoji žemė,
beržais ir kryžiais apsikaisius;
kaip motina gera mylėjo
saldžiom svetainių vaisėm.

Šimtai sūnų laivais nubrido
ieškoti laimės užu marių —
ir atskirti krantuos parimo,
ilgėdamies šalies gintaro . . .

Toli nuo tėviškės, nuo brolių
jūs sekėte, kaip paukščiai nardo
dangaus žydry — ir kaupėt drąsą
iškelt tėvynės vardą.

Per rūsčią nemigą, per vargą
nusikalėt sparnus iš plieno
ir mylių tūkstančius virš marių
ereliais skridot naktį dieną.

Ir nešėt savo gimtai šaliai
garbės ir saulės šviesų paštą —
Sužvingo vėtra — Ir pakirpo
sparnus skrajūnams raudų krašto.

Skausme rankas užlaužė sėsės,
pravirko motinos ant kapo —
Neverkit! — Didvyrių mirtis
tėvynei saule tapo!

tingai spaustuvėje ir rotatoriumi spausdinamus, taip pat ir knygas, brošiūras, paveikslus, žemėlapius, atvirukus ir t.t. Žinios apie tremtinių spaudą yra siunčiamos Amerikos Lietuvių Informacijos Centrai (LAIC) ir Tarptautiniam Bibliografijos ir Dokumentacijos Institutui Briuselyje, Belgijoje.

Bibliografijos Įstaigos adresas yra šis: Office of Lithuanian Bibliography in Emigration, (13 b), Memmingen, Fliegerhorst, DP Center.

Sofia. Rinkimai į Bulgarijos konstituantą paskirti 27 d., o referendumas dėl monarchijos ar respublikos įvyks rugsėjo 8 d.

V. G. Calderon

GIRIA

Man tikrai nebuvo malonu pertraukti pokerio partiją pačiam vidury, kada man ėmė šypotis laimė. Taip pat ir alus, šaltas kaip ledas, kuriam buvo pakviestas kapitonas, buvo labai skanus. Kortos ir juodos alus yra gera priemonė ant borto užsimiršimui monotoniškomis valandomis, tuo labiau, kad mes buvome dviejų dienų atstume nuo sekančio uosto. Ir tuomet vienas iš igulos žmonių, atsipaštydamas už trukdymą ir pridėdamas ranką prie kepurės, įsiterpė:

— I am sorry, Sir.

Apačioje laive, kur dvokė derva ir žuvinis, gulėjo kovodamas su mirtimi kareivis ir bloga anglų kalba maldavo surasti ką nors, kas mokėtų išspaniškai. Kaip tik tai ir buvo priežastis, jog šis jaunas karininkas išdrįso įeiti į kapitono kajutę. Aš jį sekiau per laiptelius, per praėjimus, kuriuose švilpaudami anglai priminėjo iš kibirų šaltus dušus arba pusnegrįstus stumdesi šokiuose.

— Tai čia, — sumurmėjo karininkas prieš kajutę, prie kurios durų du laivo jungos žaidė kauliukais.

Tamsioje patalpoje buvo savotiškas žemutinių kabinų kvapas, nuo kurio neįpratusiam žmogui darėsi bloga. Jame buvo galima jausti tirštį, šilti mašinų tepalo garai, derva ir angliškas tabakas. Patalpoje buvo gerokai tamsu, ir sunkiai galėjau pastebėti ligonį, gulintį burės hūmake. Vos tik užkalbinau jį ispaniškai, sujudo jo gelavas veidas, ir į mane išsitiesė dvi prakaituotos rankos.

— Senjore, — sumikčiojo jis, — o kokia laimė!

Bet dar labiau nušvito veidas, kai sužinojo, kad ir aš peruietis. Jis keturiolika dienų buvo kelionėje ir keturiolika dienų nė žodžio nekalbėjo savo motinos kalba. O tuo tarpu jis jautė būtinybę, jis turėjo tikslai vieną norą — kam nors išpasakoti išgyvenimus, kurie privedė jo gyvenimą prie galo. Jis išsyk

pajuto ir baime, kad aš galiu jį palikti ir todėl jaudinančiai apkabino savo rankomis mano rankas.

— Tai, Senjore, . . . aš esu iš Calao . . . pradėjo jis susijaudinęs. — Dėl Dievo Motinos, tik neišeikite, Senjore. Greit, greit visa pasibaigs ir aš netrukdysiu jūsų, prisiekiu jums. Čia, šitą žiedą nuvežkite mano motinai, ir šį vaiko paveiksluką ir šį mažą paketėlį. Nuoširdžiai dėkoju jums, Senjore. Bet aš jus labai privarginsiu . . . Ne? Ačiū, tūkstantį kartų ačiū! . . . Kodėl aš vykstu į Iquitą? Kaip ir visi, praturtėti. Neikite jūs, Senjore, ten niekad, niekad . . . Ar jūs pažįstate tas girias? Ak, apie tą pragarą jums jau pasakota. Naktį taip užėina, kad bėgi lyg beprotis aplinkui, apsiptojęs šauki ir rėki, kad nori tolyn, kiek galint tolyn nuo čia. Kad nors stovykloje galėtum miegoti! Bet iš visur rėkia, iš visur dainuoja, iš visur šūkauja, Senjore. Laukiniai žvėrys čia tai dar nedidelė bėda, ir net barškulės gyvatės, kurios kiek išgąsčio įvaro laukiniams indėnams, nėra pati didžioji blogybė. Ji stačia, tarytum

žmogus, prišliaužia prie kaučuko medžio ir uodega muša į jį. O beždžionės, Senjore, jos persekioja žmogų, ir jos išjuokia jį! O papūgos! Jų juokas drasko ausis. Neverta nė šauti į jas! Aš atsikėliau kartą ir paleidau pora šuvių! Bet tai buvo lygiai tas pat, kas ir į tas neįžiangiamas tankynes stebėti mėnesienoje. Niekas nežino, kas skraido aplink, niekas neįspėja, kieno žingsniai, paslaptingai šlamantys aplink, pranykstantys už medžių . . . Tik viena yra puiku, Senjore, tai oras! Oras, kurio niekuomet negalima pamiršti. Ir tik juo pakvėpuoti aš dar kartą sugrįžčiau . . .

Ankstus rytas, aš norėjau iš stovyklos tiesiog eiti prie kaučuko medžių, ir štai mus saukia don Kristobal, brazilietis: „Skruzdės eina!“ Ir kas per skruzdės! Storos, kaip mano rodomas pirštas, ruodojanti jūra artėjo per aikštę prie stovyklos. Šimtus jų galima išmūšti. Bet milijonus? Jų reikia pasisaugoti. Tačiau pirmiau, negu mes pabėgome, viena pabaidyta gyvatė įkando ponui į ranką. Čia galėjo gelbėti tik viena.

Pradėjo veikti Tautų Teisiu lyga

JI DEMASKUOJA TAUTŲ LAISVĖS PRIEŠUS IR SKELBIA JIEMS KOVĄ

Paryžiuje žmogaus teisių lygos pavyzdžiu neseniai įsteigė Tautų Teisių Lyga, kuri šiomis dienomis surengė bendrą susirinkimą su anglų Laisvos Europos lyga. Susirinkime apie tautų teisių įgyvendinimą kalbėjo anglų Laisvos Europos lygos pirmininkė d'Atol, „White House News“ direktorė Dangerfield, atstovų rūmų narys darbietis Richard Stokes ir prancūzų konstituantos narys Pierre Bourdan.

Tautų laisvės lygą sudaro žymiųjų Prancūzijos demokratinių partijų atstovai, žymūs profesoriai, žurnalistai, politikai, teisininkai ir kt. Lygos garbės pirmininku išrinktas prancūzų socializmo senjoras 80 metų amžiaus Bracke-Desrousseaux, o pirmininku Jean Texsier, vienas pirmųjų ir žymesniųjų pasipriešinimo vokiečiams karo metu vadai. Žemiau pateikiame jo straipsnio, įdėto „Liberation Soir“ laikraštyje, ištrauką.

„Visi kalbėtojai Tautų Lygos susirinkime, — rašo Jean Texsier, — pabrėžė mums ypatingai kartų faktą, kad rytojais dieną po baisaus karo, kuris buvo vedamas ir laimėtas demokratijos ir laisvės vardu, tiek maža pasaulyje yra tos laisvės ir demokratijos. Visi kalbėtojai neišvengiamai pasisakė, dėl baisių taikų, demokratijai ir laisvei pasekmių, kurios atsirado iš

pasaulio organizavimo patikėjimo trims ar keturioms privilegijuotoms tautoms, kurių interesai susiduria ir dažnai išsikristalizuoja į siekimą pagerinti savo situaciją su silpnosios kaimynės skriauda.

Jauna Tautų teisių lygos organizacija, kuri trokšta tam tikroms tautoms būti tuo, kas Žmogaus Teisiu Lyga yra atskiriems piliečiams, gimė iš tų tragiškų ginčų, kuriuose daugelio tautų atstovai pasidavė imperialistinėms, svetimų dalykų siekimo didelių valstybių politikos interesų užmačioms.

Atviros arba maskuotos aneksijos, brutalūs gyventojų kilnojimai, primetimas vadinamųjų „liaudies“ valdžių, tarnaujančių tam tikros politikos interesams ar svetimai ideologijai, tautų sąžinei ir laisvam tautų gyvenimui primetamas tylėjimas — visa tai daroma pasaulio taikos vardu, visa tai yra mūsų epokos monetos, tos epokos, kuri turėtų būti teisingumo ir laisvės epoka.

Jau pats laikas, — rašo autorius, — kad didžiųjų kivičio metu būtų atsuktos ausys iš klausyti skaudžių skundų, kuriuos nori pasakyti aukos. Jei valdžios nenori ar negali nieko pasakyti, tai pats laikas, kad visame pasaulyje žmonės susivienytų ir prabiltų vardu tų tautų, kurios turi tylėti ir paprašyti

laisvų žmonių pagalbos gali pasiūstyti tik klaidžiojančius šešėlius. Reikia, kad žmonės žinotų, už kokią kainą šandie ruošama bloga taika ir į kokią pavojų Jungtinių Tautų laimėjimą stato nesilpnėjanti kai kurių nugalėjusių tautų karinė dvasia. Yra aišku, kad imperializmo ir totalizmo dvasia ir tautų laisvės niekinimas, kurie buvo charakteringi nugalėtam priešui, nugalėjo ir apnuodijo nugalėtojus.

90 METU JAUNUOLIS

GRAŽI BERNARD SHAW SUKAKTIS

S. m. liepos m. 26 d. garbiajam anglų dramaturgui, filosofui ir poetui George Bernard Shaw sukako devyniasdešimt metų amžiaus. Ši sukaktis Anglijoje ir JAV literatūroje ir menininkų pasaulyje yra itin iškilmingai paminima. Anglijoje ta proga išleidžiamos naujos jo veikalų laidos milijoniais tiražais, o JAV scenose statomi nauji jo veikalai.

Bernard Shaw yra gimęs Airijos sostinėje, Dubline. Kaip rašytojas ir poetas, jis savo karjerą pradėjo turėdamas vos 20 metų. Tačiau dėl savo minčių originalumo, dėl savo paradoksinių išsireiškimų, jis yra laikomas geriausiu pasaulyje gyvenančiu dramaturgu ir jo veikalai yra

Kovodama už visų — didelių ir mažų — tautų laisvę ir teises, Tautų Teisiu Lyga žino savo priešus.

Tie priešai yra neteisingumas, smurtas ir, pirmiausia, hipokrizija.

PLĖŠIKAS IR KAPITALISTAS

Bernard Shaw savo politinėje pjesėje „Žmogus ir antžmogis“ duoda tokį dialogą. Plėšikas Mendoza susitiko kapitalistą Tannerį ir tarė jam: „Aš esu plėšikas, aš gyvenu plėšdamas turtinguosius“. — Tanneris atsakė: „Aš esu džentelmenas, aš gyvenu plėšdamas neturtinguosius. Paduokime vienas kitam ranką.“ (s)

statomi visose pasaulio kalbose viso pasaulio scenose.

B. Shaw yra parašęs daug veikalų tačiau žymesnieji, yra šie: Cezaris ir Kleopatra, Žmogus ir antžmogis, Šventoji Johana, Kandida, Didvyriai, Pygmalion, Androklos ir Liūtas ir daugelis kitų.

Jo minčių originalumas ir jo pamėgimas fantastiškiausių paradoksų anglų visuomenės yra labai mėgiamas. Apie jį yra sukurta daugybė įvairiausių anekdotų ir jam yra primetamos įvairiausios juokingos situacijos. Tačiau jo privatus gyvenimas nepasizymi ypatingu originalumu.

Daug kam kelia smalsumą tai, kokių būdu jis sulaukė tokio ilgo amžiaus ir kai kas (nukelta 5 psl.)

Išardėme kelis šovinius, supylėme paraką ant žaizdos ir jį uždegėme. Jo rankos mėsos sutrūko, susirgo, tik gabaliukai! ... Bet mes jį išgelbėjome. Bet žygis, kuris turėjo dabar sekti? Mes nešėme don Kristobal ant neštuvų, padirbtų iš šakų ir apsiaustu. Kedrų viršūnėse karstėsi bandos beždžionių ir mėtė į mus nudžiūvusias šakas. Papūgos taip klykė, tarytum jos norėtų visai giliai pranešti apie mūsų bėgimą. Jos skrido spiečiais ir negalima buvo į jas žiūrėti, nes jų žvilgančios spalvos akino, tarytum saulės spindėjimas. Ir staiga pradėjo lyti strėlėmis, visiškai nežinia iš kur. Vis iš viršaus, tarytum iš dangaus. Pff... pff... jos pervėrė vieną krikščionį, anksčiau negu jis spėjo padaryti atgailą, ir jį prikėlė prie žemės. Ponas sušuko

portugališkai, įsakydamas mums atidengti ugnį. Bet į ką, Senjore? Visa giria pilna triukšmo... Kai ramu, tai dar baisiau... Mano Dieve, drebėdamas lauki, kas bus: žvėries sustaigimas, strėlė ar kas nors kita. Vienas vyrų susirgo drugiu, Senjore. Dan-

tys barška, vyrai krinta kaip musės. Ką, aš sakau?... Taip, ligonis ėmė rėkti, tarytum pamišėlis, ir šuoliu nėrė į vandenį. Jis daugiau nepasirodė viršūje. Mes su ginklu rankose turėjome sulaukyti kitus, norėjusius šokti paskui jį. Balos knibždėjo kaimanų. Chininas išsibaigė, neliko nė dulkės...

Bet aš jus varginu, Senjore! Ir šitame pragare aš buvau; ne tik buvau, bet ir gyvenau, Senjore. Kurį laiką aš buvau įsitaisęs vienoje draugingoje indėnų giminėje. Kodėl? Senjore, aš mylėjau mažą, gražią indėnę, kuri man pagimdė gražų indėnuką. Stai, pažiūrėkite į šią fotografiją. Argi mažutis nėra tarytum iš mano veido išplautas. Tą baisią dieną mes nebuvo kartu. Šiaip ji man kas rytas padėdavo kaučuko medžiuose pliaustyti rėžius ir kabinėti prie jų puodelius, kuriuos vakare su prilašėjusiu į juos kaučuko pienu nešdavome namo.

Ar jūs esate ką nors girdėję apie Machacui — Eikade? Apie plaštakę, vadinamą gyvatę? Taip? Ką jūs galite apie ją pasakyti? Argi ji nėra

puiki, tarytum mažą skraidanti gėlė? Ir tačiau ji turi nuodingą spygli!... Ji išskrenda tik vakare ir yra pusiau aklia. Kai tik atvėsta, jis, tarytum šikšnosparnis, apleidžia savo landynę ir skrenda ten, kur pamato šviesą. Vakare mano mažą indėnę išėjo su vaikiuku parsinešti kaučuko. Pradėjo temti, ji užsidegė žibinta. Machacui pasirodė taip, kaip aš jums sakiau. Valikas klykė, bet aš nieko nesupratau. Tačiau motina žinojo apie tą baisybę, ji žiūrėjo į kruviną berniuko rankytę ir kaip beprotė dairėsi į šalis, ieškodama pagalbos. Senjore, tik indėnė gali taip padaryti. Žaibo greitumu ji suklupo prie kūdikio, pasiūrino peilį ir... ir nupjovė rankytę iki alkūnės. Aš jaučiu mano berniuko skausmą, tarytum tai būtų mano paties skausmas. Jo riksmas buvo toks baises, kad, rodos, giria nutilo, o aš, lyg išprotėjęs, norėjau vėl prižiūrėti berniukui rankutę. Motina suplėšė savo marškinius ir apvyniojo berniuko ranką. Ji neištarė nė vieno žodžio ir bėgo su kūdikiu į stovyklos pusę, nes stovyklos viršininkas nusi-

manė šiek tiek gydyme. Bėgo naktį, per mišką, kuris buvo pilnas šviečiančių vabalų, kuriame staugė plėšrieji žvėrys, šnypstė barškuolės gyvatės. Išties valandą ji bėgo, nesustodama, o aš paskui ją su paruoštu tigrui šautuvu. Ji krito, ištikta širdies smūgio, ir mano dejuojantis kūdikis pasimirė jos glėbyje, šitoje praeiktoje girioje. Baltas, tarytum drobė, gulėjo jis po medžiu. Ir štai, iš nakties tamsos vienu šuoliu išsoko tigras, kuris sekė paskui mus, puolė mažytį ir dingo su juo tankmėje. Aš nežinau, kaip aš pasiekiau Minaos, iš kur grįžau į tėvynę... Tai buvo puiki plaštakė, Senjore, plaštakė su nuodingu gyliu. Sakykite, meldžiu, argi buvo teisinga, kad turėjau netekti savo angelo? Tai buvo daugiaspalvė, daugiaspalvė, stebuklingai graži plaštakė... Jo prakaituotos rankos stipriai suspaudė mano dešinę ir šitas žmogus mirė su Machacui vardu lūpose.

Aš atrisau krepšelį. Jame buvo mažą, rudą ir išdžiūvusį kūdikio rankutę.

Proaušriai.

Sovietu ir Vokietijos S-gos pavojus

Lenkija: būti ar nebūti. Prancūzija: burtas mestas

New Yorkas. Lenkija šandien stovi prieš hamletišką dilemą: būti ar nebūti, rašo vedamajame „New York Times“. Jeigu tauta išsirinks tokią valdžią, kokios ji nori, tai tam pasipriešins dabartiniai Lenkijos valdovai, remiami Maskvos. Jeigu lenkų tauta užsispirs praversti savo valią, sovietai neabejotinai įsikiš tiesioginiai ir tada bus galas net tariamajai Lenkijos nepriklausomybei. Laikraščio korespondentas iš Lenkijos praneša, jog ten su baime laukiama prasidedant pilietinio karo. Kraštas virtę verdaš nepasitenkinimu ir neapykanta, kuris kiekvienu momentu gali prasiveržti atviru maištu. Opozicijos ir pogrindžio rezistencijos pajėgumų „New York Times“ vertina labai aukštai; lenkų vyriausybė esanti stačiai įsiutinta, kad nepaisant visų jos pastangų Mikolaičio partijai simpatijas parodė 40 proc. visų praeitojo referendumo dalyvių.

Kad Lenkija stovi tragiškų dienų išvakarėse, liudija ir žinomas „New York Herald Tribune“ kolumnistas Walter Lippmann. Juo daugiau neramumų Lenkijoje, rašo jis, juo arčiau diena, kad Rusija nutars, jog nepriklausoma Lenkija yra nepakenčiama ir kad geriausia ir lengviausia politika jai yra daryti sąjungą su Vokietija ir pasidalinti Lenkiją“. Lippmanno įsitikinimu, „toji diena jau nebetoli“.

Krinta į akis, kad po Paryžiaus konferencijos tiek britų, tiek amerikiečių spauda intensyviai parengia savo visuomenę tokiai eventualiai sovietų - vokiečių sąjungai. Šis sovietų pokštas be Lenkijos pirmoj eilėj palieštų Prancūziją. „Daily Mail“ publicistas Alastair Forbes eina tiek toli, kad tvirtina, jog Prancūzijai „burtas jau mestas. Jeigu prancūzai ir toliau palaikys komunistus, tai juos Maskva pavers. Maskva ryžtasi atgaivinti ir palaikyti

stiprią totalistinę Vokietiją. Komunistinė Prancūzija vistik tegrotų antruoj smuiku po Vokietijos. O nekomunistinė Prancūzija, kaip 1939 m. Lenkija, taps nauja sovietų vokiečių samokslu ir agresijos auka“, baigia Forbes.

Prancūzuose su tuo skaitomas. „New York Herald Tribune“ korespondentas Joseph Alsop rašo, jog visi nekomunistai prancūzų politikai, su kuriais jam teko kal-

bėtis, nurodą, kad naujam karui kilus Prancūzija būsimanti sovietų užimta iki Brešto. Šitokių perspektyvų aki-vaizdoje, prancūzų visuomenė į gen. de Gaulle pradėdanti žiūrėti, kaip į vyriausiąją vadą kovoje prieš komunizmą. „Sakoma, rašo Alsop, jog gen. de Gaulle esąs taip įsitikinęs kilsiant karą tarp sovietų ir vakarų, kad jis jau studijuojas Rytų Europos tereną

Ant. Barčius

O gal taip ir prisieis

(LAISKAS IŠ LIETUVIŲ DP STOVYKLOS)

Blankus monotoniškas kasdieninis gyvenimas užslopina tikruosius žmogaus polėkius ir jis tampa abejingas tam, kas kadaise buvo viskas jo gyvenime, be ko kadaise jis negalėjo išivaizduoti ir tos pačios kasdienybės.

Bet kartais umai vidui kažkas sukykla ir jis atsimena kas jis buvo vakar ir kuo tapo šiandien. Jis pajunta savo bedalį likimą, ir kas tada išpasakos žodžiais, ar išlies daina tą skausmą persiskunusį ilgę, tėviškės laukų ir gimtinės pastogės ilgę?

Tat kam klausti, jei kokią saulėtą popietę, tas gaivališkas nesutramdomas jausmas išgena, išveja iš miesto ir nenori matyti žmonių, nenori matyti gyvenimo kasdieniškumo? O laukai, lyg tyčia kvepia šienų ir drėgna žeme, banguoja šiluma ir drėgme. Plačiašakai medžiai bujoja ir gaubia po jais buiniai augančią žolę. Atsikvepi, lyg pajutęs tėviškės laukų dvelkimą ir bijai pagalvoti, jog tai nėra tėviškė, kad nesudrumstum tos laimės akimirkos. Džiaugsmo kvaitulio pagautas pakeli žvilgsnį į tolį ir, rodos, pamatysi gojais apugusią kalmyno sodybą ir išgirsi girgždančią svirtį. Bet akys atsimaša į svetimus, nepažįstamus kalnagubrių skardžius. Kalno ketera užstoja tą lakų žvilgsnį, kuris norėjo pamatyti ten toli toli ašarose ir kraujuje paplūdusią mielą ir brangią mūsų šali. Ją užstoja baisi ir neperžengiama, neaprašoma ir neapipasakojama, kalno siena...

O tos žinios negali sulaukti

Priešais mane kažkoks vyriškis, save virve įsikinkęs, sunkiai alsuodamas, atitempia vežimėlį. Jame kiurkso įvairiai sukrauti, įvairaus amžiaus keturi vaikai. Dar iš tolo jo raukšlėtas veidas šypsosi. Nori kalbėti, matyti iš tolo.

— Žinote, puikus šiandien oras, — jis pradeda. — Sa-

kau, pavažinėsiu vaikučius. Taip čia gražu, visai kaip Lietuvoj.

Nuleido galvą Matyt, ir pats netikėjo tuo, ką pasakė. Paskui šyptelėjo. Įbedė akis į mane ir liūdnu balsu paklausė:

— Sakyk, kas girdėti? Ką radijas?

Ak, brangus tautiet! Aš ir be tavo klausimo žinau ką nori sužinoti! Žinau kas tave kasdieną kankina ir graužia. Ak, kaip aš norėčiau tave apdovanoti ta brangiausia žinia, už kurią gal ir aš, lygiai kaip ir tu, atiduotiau pusę savo gyvenimo!

Kai piktos akys palydi

Ir tylėjome abudu žemėn nuleidę akis. Tuo tarpu pro šalį praeina du švabai. Papsi pykpes ir piktai žvilgsniais perleidžia mus nuo galvos iki kojų. Praėję dar atsisgrįžo ir pasižiūrėjo. Paskui eidami ilgai kažką vienas antram į ausį kuždėjo.

— Ko tu toks nepatenkintas ir piktas, švabe? Ką aš tau blogo padariau? Tave valgyti neprašau, nors ir tu-rėčiau teisę! Juk gal tu, ar tavo brolis išžyginai iš mano tėvo tvarto paskutinę kiaulę, o pasigailėjimo maldaujančiai motinai užkirtai atminimui kančium? Juk gal tu vaikėsi mano brolių po miškus, po tau svetimus miškus už tai, kad jis nenorėjo vietoj tavęs mirti? Tų, ubage, kuris miestelio gatvė atsisto-jęs su kibiru lauki kada arklys padarys savo reikalą ir atmatas pagriebęs bėgi tręsti du kerus salotų, tu norėjai valdyti pasaulį? Pražuvai pats ir kitus pražudei!

Iširdo mano bičiulis. Susimaišė širdgėlos, skausmo ir pykčio jausmai. Gal dar ilgai jis būtų klojęs argumentus prieš piktą švabo žvilgsnį, bet vežime sėdėjusi poros metų mergytė paradėjo skalyti:

— Važiuk, tėveli! Važiuk!

Ir pajudėjome. Į kalniuką tempiant keturiais vaikais

Suomija

komunistams, atsistatydino. Jo vieton atsisėdo Aarne Sihvo, 1926—1933 m. buvęs generalinio štabo viršininku, dalyvavęs 1939 m. kare prieš Rusiją. Kita vertus, Suomija nedalyvavo kovo mėnesį įvykusioje šiaurės kraštų konferencijoje, nes ji prievartos būdu palenktą į Maskvą. Toji draugystė yra nenuoširdi, bet vienintelė priemonė laikui laimėti. Vakarų demokratijos formaliai Suomijos padėtimi ir ateitimi mažai sielojasi. Užsienio reikalų ministerių konferencija priėmė dėsmin 1944 m. nelegaliai sudarytą paliaubų sutarį, kuri patiekta svarstyti Taikos konferencijoje taikos sutarčiai sudaryti. Toji sutartis uždeda sunkesnę naštą suomiams, kaip atitinkama taikos sutartis italams. Suomija ir dabar pagal išgalę gražina skolą JAV. Pastaroji mažai tesidomi ateitimi to krašto, kurio didvyriškumu vakar žavėjosi ir stebėjosi, ūkiniu sąžinīgumu, nes ir Hooverio moralitumą paskelbus jie gražino paskolą.

Ged. Galvanauskas.

pakrautą vežimėlį mano bičiulis ėmė sunkiai alsuoti. Praėjo noras kalbėti, praėjo pyktis.

Tačiau jis... p. inspektorius

Mums nepastebint kažkas šmėkstelėjo pro šalį. Stabtelėjom ir atsisgrįžom.

— Et, švabas, — sakau ir numojau.

— Ne, ne, tamstėle, — pakėlęs sau iki smakro rodomąjį, rimtai prabilo mano pasivaikščiojimo draugas. — Tai ne švabas. Tai mano inspektorius. Tamsta, du mėnesiai kasdien susitinkam, bet nė karto jis manęs nepasveikino pirmas. Keturiolika metų aš buvau mokytojas, o jis — inspektorius. Keturiolika metų aš pirmas sveikiniau, keturiolika metų jis žiūrėjo į mane iš aukšto. Nepasikeitė jis ir šiandien. Jis yra nepajudinamai įsitikinęs, kad dar keturiolika, ar dvidešimt ketverių ar daugiau metų — nežinia kiek ilgai jį, poną inspektorių, ir mane Dievas laikys šiame ašarų pasaulyje — aš būsiu mokytojas, o jis — mano inspektorius.

Nutilo valandėlei. Nusišypojo ir prikerė:

— Ir negali prileisti minties, kad aš kur nors Amazonės aukštupy transbrazilinei autostradai akmenis skaldysiu, o ponas inspektorius gal... juos man padavinės.

Skardus jo juokas ūmai mirė. Plati šypsena nuslydo nuo jo veido.

— O gal taip ir prisieis?... — tyliai liūdnei pridūrė ir, vogčiomis žvilgtelėjęs į savo sunkiai prikrautą vežimėlį, nuleido galvą.

(atkelta iš 4 psl.)

jį laiko asketu. Tačiau tikrumoj B. Shaw mėgsta beveik kasdien išgerti stiklą whisky ir užsirūkyti gerą cigarą. Tiesa, nuo 70 savo gyvenimo metų jis nevalgo mėsos nei žuvies tačiau vien dėl to, kaip jis pats tvirtina, kad nebūti priklausomam nuo... gyvulių. Šis gyvena savo ūkyje ir į artimą miestelį išvyksta tik tai... plaukų nusi-kirpti. Svečių vizitų nelatbai mėgsta, o visą popietę praleidžia beskaitydamas knygas, laikraščius ir beklausydamas radiją. (br.)

Nuertingeno gimnazija išleidžia pirmuosius abiturientus

ISKILMINGAS NUERTINGENO GIMNAZIJOS AKTAS

Nuertingenas. S. m. liepos 25 d. Nuertingene įvyko iškilmingas mokslo metų pabaigos ir pirmosios abiturientų laidos išleistuvių aktas.

Iškilmes pradėjo gimnazijos direktorius trumpu, šiai dienai pritaikintu, žodžiu. Į garbės prezidiumą buvo pakviesta: UNRRA Team 513 dir. R. Maingeot, LTB Apygardos pirm. adv. Šlepetys, Apygardos švietimo įgaliot. Kavaliūnas, Aukšt. Technikos Mokyklos dir. Baublys, kolonijos pirm. Grigaliūnas ir apyl. švietimo vadovas Dr. J. Grinius.

Sekė gimnazijos akto skaitymas. Kad ir vargingoje ištremyje, bet dėka UNRRA vadovų rūpestių, gimnazija turėjo puikiausias veikimo sąlygas: geras moderniškas patalpas, mokinių bendrabučius ir t. t. Todėl ir pirmieji mokslo metai davė nuostabiai puikius vaisius. Visose aštuoniose gimnazijos klasėse mokėsi 88 mokiniai. 12 mokinių šiandien gauna gimnazijos baigimo atestatus.

Pirmasis taria žodį UNRRA dir. R. Maingeot. Nuoširdusis mūsų benamių globėjas visados kenčia kartu su mumis dėl mūsų skaudaus likimo, o šiandien tyru džiaugsu kamu širdingai dėl mūsų

laimėjimų švietimo srityje. Jis tariasi galintis būti laimingas, galėdamas padėti siekti mokslo mūsų jaunimui, atsidūrusiam baisiuose karo griuvėsiuose, toli nuo savo tėvynės.

Toliau kalba švietimo įgal. Kavaliūnas, LTB Apyg. p-kas adv. Šlepetys, technikos m-las dir. Baublys ir apyl. švietimo vad. Dr. J. Grinius.

UNRRA dir. R. Maingeot iškilmingai įteikia abiturientams brandos atestatus. Kiekvienam jis randa nuoširdų, tėvišką žodį. „Aukso medaliu“ baigusiąjį abiturientę Izolinai Emilijai Nemajūskaitėi atestatas įteikiamas, publikai keliant didesnę ovaciją. Po to ji abiturientų vardu padėkojo rūpestingajam jų globėjui — dir. R. Maingeot ir įtei-

kia kuklią dovanėlę — rankų darbo lietuvišką kryžių.

Tuo tarpu iškilmių dalyviai sulaukia didelės staigmenos: atvyko UNRRA Distrikto dir. Berney Ficklin. Garbingajam svečiui įteikta tokia pat dovanėlė.

Paskutinis žodį tarė gimnazijos dir. Daniusevičius, primindamas savo abiturientams, jog nuo dabar jie išeina į gyvenimą ir gyvenimas daug kartų turės patvirtinti jų atestatus.

Iškilmingas aktas baigtas tautos himnu. Po to vyko koncertas. Programoje dalyvavo: op. sol. S. Adomaitienė, J. Krištolaitytė, A. Paukštys, smuikininkas Iz. Vasyliūnas ir pianistas J. Kalvaitis.

ŽINIOS IS LIETUVOS

LIETUVOJE DIRVONUOJA ŽEMĖ

Vilniuje išeinanti tarybinė „Tiesa“ Nr. 133 straipsnyje „Kovarsko valsčiaus valtiečių, gavusių žemę iš tarybų valdžios, susirinkimas“ aprašo komisijos pirmininko nusiskundimus: „Didelė mūsų klaida buvo ir tai, kad mes retai kviečiame jus, naujakurius, ir tariamės su jumis. Ir tuo dažnai naudojasi buržuaziniai lietuviški nacionalistai — liaudies priešai. Jie skleidžia įvairius tauškalus, priešiškus gandus, visai pšmeižia. O ten, kur šmeižtas prieš mūsų geriausių žmonių nepadeda — jie pavartoja ginklą. Nuo banditų rankos žuvo jums visiems gerai žinomas darbus naujakuris Zabiela iš Kanceviškių vienkienio.“

Toliau, nupasakojęs nuveiktus komisijos darbus ir sutiktas kliūtis, sako: „Kovoje su buožėmis žuvo ištikimas patriotas, visų mylimas žemės komisijos narys Povilas Čiukšys.“

Matyti, kad partizaninė veikla yra sukludžiusi ir pačią žemės reformą, nes daugelis siūlomos žemės neėmė. Kovarsko bolševikai dėl to neriuojasi ir sako: „Tuo pat metu pirmasis valsčiaus naujakurių susirinkimas pažymi daug rimtų trūkumų mūsų žemės komisijos darbe. Valsčiuje dar iki šio laiko neišdalinta ir dirvunuojama daugiau kaip 300 ha žemės, o žemės komisija jau 4 mėnesiai kaip nustojo veikti.“

Tai ne vienintelis valsčius Lietuvoje, kuriame taip dažnai bolševikų propagandos vartojamas posakis „tenelieka neužsėtos nė vienos pėdos žemės“ vykdomas „šimtu“ nuosimčių.

SOVIETŲ MEDALIAI

Šis karas gerokai sumažino SSSR gyventojų skaičių. Dabar SSSR valdovai susirūpinę tuos nuostolius išlyginti stengdamiesi padidinti gimimų skaičių. Tam tikslui varoma didelė propaganda ir žarstomi medaliai, kuriais apdovanojamos gausių šeimų motinos. Šios priemonės taikomos ir Lietuvoje. Kaip „Pravda“ Nr. 34 praneša, 1.250 lietuvių motinų už gausių šeimų išauginimą apdovanotos sovietškais medaliais. (R)

NEBALSAVUSIUS TREMIA

„Amerika“ birželio 28 d. numeryje rašo: „Per rinkimus š. m. pradžioje Lietuvoje daug lietuvių nėjo balsuoti. Nors maskvinė valdžia tuos rinkimus stengėsi pavaizduoti kaip bemaž 100 proc. laimėtus ir padavė virš milijono tariamai balsavusių, bet iš tikrųjų rinkimai susilaukė Lietuvoje tokio didelio bolko, kad dabar komunistai imasi keršto ir pradėjo vykdyti naujus tremimus. Iš Europos pranešama, kad Utenos apskr. gyventojų likę tik 20 proc. Kiti buvo ištremti už nebalsavimą.“

SKAUTUS INSTRUKTUOS IS ANGLIJOS ATVYKĖ INSTRUKTORIAI

Lietuvos Skautų Sąjunga Vokietijoje, kaip žinome, yra oficialiai pripažinta ir jai leista veikti visose Vakarų Vokietijos zonose. Šiuo metu į britų zoną yra atvykę specialūs instruktoriai iš Anglijos, kurie stovyklose ir vadijose instruktuos lietuvių skautus ir juos paruoš tinkamai skautiškai veiklai. Toks anglų skautų rūpestingumas mus džiugina.

SKAUTU KERTELĖ

Su šiuo numeriu redakcija įveda skautų skyrelį, kuris bus kiekviename „Apžvalgos“ šeštadienio numeryje. Skautų vadai ir skautai kviečiami jame bendradarbiauti.

AMERIKOS SKAUTŲ VAJUS SKAUTAMS TREMTINIAMS SELPTI

Vyriausias JAV skautų (Boy Scouts of America) reikalų vedėjas Elbert K. Fretwell New Yorke pranešė, kad visoje Amerikoje skautų tarpe šiuo metu vyksta didelis skautiškų uniformų, palapinių ir literatūros rinkimo vajas. Ta proga „Scouts of America“ pranešė lietuvių skautų vadovybei Vokietijoje, kad dalis šio vajaus metu surinktų drabužių ir daiktų bus skirta lietuviams skautams Vokietijoje ir kitur. Viskas bus persiūsta per Tarptautinį Skautų Biurą.

RUOŠIASI ATIDARYTI SKAUTŲ MUZIEJŲ

Nuertingeno skautų Gedimino Pilies Vietininkija, vadovaujama sktn. Valerijono Simkaus, energingai veikia. Neseniai buvo suruošta vietininkijos iškyla-laužas. Dabar ruošiamasi stovyklai. Iš kolonijos vadovybės yra gautos būklui patalpos. Šiame būkle rugsėjo 8 d. šventės proga numatoma atidaryti skautų muziejų, kuriam eksponatai jau renkami. Turima net labai vertingų istorinių atžvilgių eksponatų, kaip senovės kunigaikščių kardas, ietis ir kt. Šiame darbe Nuertingeno skautams maloniai talkinkauja dail. K. Žilinskas. Organizuojamas ir mažųjų teatrų, kuris pasirodys taip pat rugsėjo 8 d. proga.

Roma. Ansa praneša, kad UNRRA vyr. direktorius F. La Guardia vakar išskrido į Belgradą.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. — Išeina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Atsakingasis redaktorius Alb. Valentinas. — Prenumerata 1 mėn. — RM 6.—; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Wttmbg.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim u. Teck, Kribenstrasse 18. Druck: A. Gottliebs & J. Offwalds Buchdr., Kirchheim u. Teck

KRONIKA

KALENDORIUS

Šiandien šeštadienis, liepos 27 d.: Natalija, Meletėlė. Zin-tautas; rytoj sekmadienis, lie-pa 28 d.: Inocentas, Viktoras, Agarė; pirmadieni, liepos 29 d.: Morta, Patirga, Mantvydas.

STOVYKLŲ SUJUNGIMAI AMERIKIEČIŲ ZONOJE

Hanau. DP stovyklų sujungimas pradėtas vykdyti jau ne tik anglų, bet ir amerikiečių zonoje. Taip, pav., iš Hanau stovyklos buvo iškelti lenkai, o į jų vietą atkelti Lichtenau, Dieburgo ir kitų stovyklų lietuviai. Kaip girdėti, tokių patvarkymų būsią padaryta ir daugiau. Pertvarkymai daugiausia liečia lenkus. Numatoma įsteigti vieną lenkų stovyklą, kurioje būsią apie 25 000 lenkų. (TA)

PASKAITOS NUERTINGENE

Nuertingenas. Stovyklos sa-lėje rugpjūčio 1 d., ketvirta-dienį, 20 val. gyd. J. Aglin-skienės skaito paskaitą: „Ligų pažinimo būdai“. Rugpjūčio 8 d., 20 val. ten pat Dr. M. Žilinskienės paskaita: „Menas ir moteris“. Stovyklos gyven-tojų kviečiami į paskaitas ateiti punktualiai.